

Н.Л. Пуляженкова, ст. гр. МЕ-10МБ, О.В. Сторожук, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Цінові ризики підприємств у зовнішньоекономічній діяльності

В умовах глобалізації, загострення невизначеності та динамічності бізнес-ситуацій вирішенню складних завдань гармонізації інтересів підприємства і суб'єктів зовнішнього середовища сприяє формування системи управління ризиками підприємств. Побудова такої системи робить цю проблему актуальною для вітчизняних підприємств і зумовлює необхідність наукового обґрунтування резервів та напрямів подальшого вдосконалення ризик-менеджменту для забезпечення фінансової стійкості підприємств та їх конкурентних переваг.

Узагальнення концепцій управління економічними ризиками підприємств подано у працях сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців І.Т. Балабанова, І.О. Бланка, В.В. Вітлінського, Н.І. Машиної, С.І. Наконечного [1-4]. Однак певні теоретичні та науково-практичні проблеми формування системи управління ціновими ризиками підприємств у зовнішньоекономічній діяльності недостатньо розроблені.

Слід удосконалити моделі управління ціновими ризиками підприємств у зовнішньоекономічній діяльності залежно від різних варіантів господарських ситуацій.

Аналіз сучасного стану економіки України дозволяє виділити причини, що збільшують ризик зовнішньоекономічної діяльності. Умовно всі ризики, якими обтяжена зовнішньоекономічна діяльність, можна поділити на зовнішні і внутрішні. Під зовнішніми чинниками розуміють ті умови, які суб'єкт бізнесу, як правило, не може змінити, але повинен враховувати при побудові системи ризик-менеджменту, оскільки вони можуть суттєво впливати на стан його фінансово-господарської діяльності, а під внутрішніми – на які менеджери підприємства мають вплив.

Особливе місце серед ризиків, яким піддаються учасники зовнішньоекономічних зв'язків, посідають комерційні ризики, у тому числі ризики, пов'язані з імовірністю неплатоспроможності покупця чи позичальника, нестійкістю валютних курсів та інфляцією, зміною ціни товару після укладення контракту. Для того, щоб застрахувати себе від можливих втрат, експортер може закласти в ціну надбавку на непередбачені ризики. Чим вищий ступінь ризику, тим більшою є величина цієї надбавки, а отже, й ціна товару. Однак можливості такого способу захисту від комерційних ризиків обмежені головним чином тим, що підвищення ціни негативно позначається на конкурентоспроможності товару.

Ціновий ризик виникає в процесі реалізації продукції підприємством у зовнішньоекономічній діяльності. Основними причинами цінового ризику є: (рис. 1). Ціновий ризик у зовнішньоекономічній діяльності містить у собі: ризик, пов'язаний з реалізацією товару (послуг) на внутрішньому чи зовнішньому ринку; ризик, пов'язаний із транспортуванням товару (транспортний); ризик, пов'язаний із платоспроможністю покупця; ризик форс-мажорних обставин; валютний ризик; кредитний ризик.

Загальний концептуальний підхід до управління ризиком зовнішньоторговельної угоди полягає у виявленні можливих ризикових наслідків угоди; у розробці засобів, що запобігають чи зменшують розмір збитку від впливу неврахованих ризикових факторів та непередбачених обставин; реалізації такої системи адаптування підприємництва в сфері зовнішньої економіки до ризиків, яка дозволяє нейтралізувати чи компенсувати

негативні ймовірні результати. Управління ризиком зовнішньоторговельної угоди базується на економічному змісті ризику та управління як економічних категорій. Управління підприємницьким ризиком в умовах зовнішньоекономічної діяльності передбачає такі етапи: розробку стратегії управління ризиками та їх виявлення, вибір методів управління, конкретизація процедури контролю і підведення підсумків та оцінка результатів по управлінню ризиковими ситуаціями.

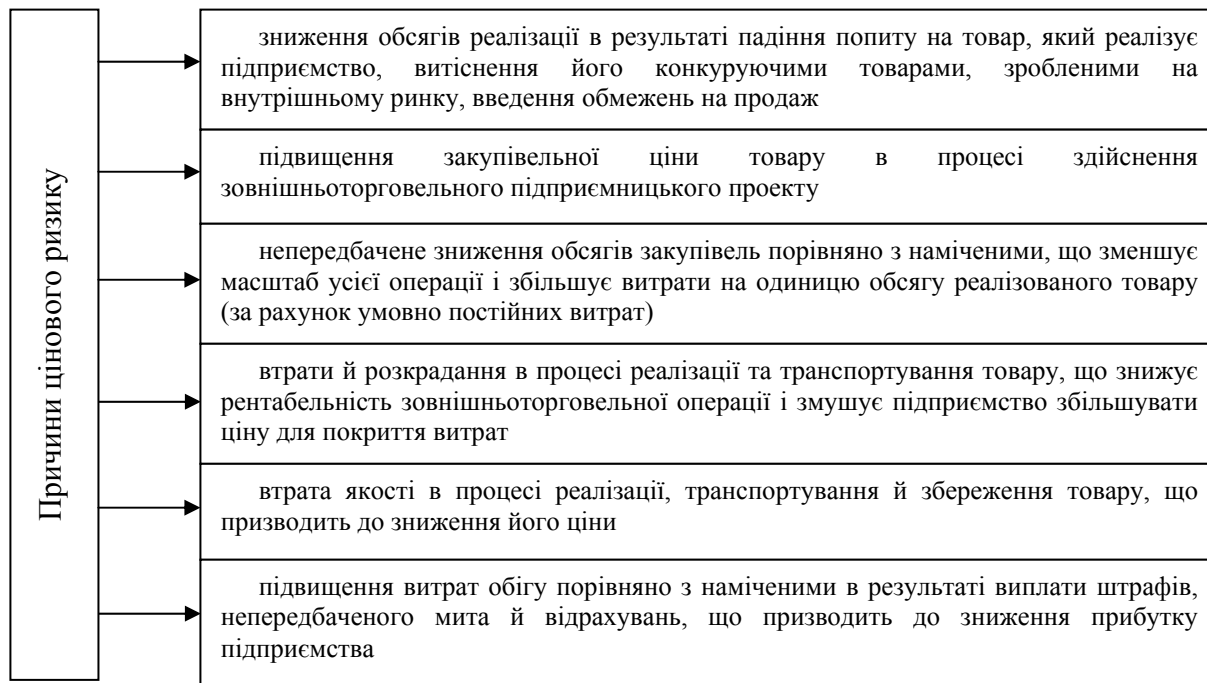

Рисунок – 1 – Причини цінового ризику підприємства у зовнішньоекономічній діяльності

На кожному етапі використовуються специфічні методи управління ризиками. Результати кожного етапу формують вихідні дані для наступних етапів, створюючи систему прийняття рішень зі зворотнім зв'язком. Така система забезпечує максимально ефективне досягнення зовнішньоекономічних цілей, оскільки знання, одержані на кожному з етапів, дозволяють коригувати не лише методи впливу на ризик, але і самі цілі управління ризиками.

Таким чином, ризик зовнішньоторговельної діяльності – це категорія, що об'єднує велику кількість різнофакторних ризиків, які перебувають на нижчому управлінському рівні, тобто на рівні окремих зовнішньоторговельних угод. Їх варто розглядати як початкову ланку виявлення окремих видів ризиків і можливостей їх мінімізації.

Список літератури

1. Балабанов И.Т. Риск – менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 1996.
2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами. – Киев: МП "ИТЕМ ЛТД" – СП "АДЕФ-Украина", 1996. – 576 с.
3. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ "Борисфен-М", 1996. – 336 с.
4. Машиня Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 187 с.

Одержано 31.05.11